

เคมีอินทรีย์

Organic Chemistry

อ.ดร. จตุรงค์ สุภาพพร้อม

ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ใช้ในการประกอบการเรียน การสอน เพื่อการศึกษา

เคมีอินทรีย์

เอกสารอ้างอิง

- ทบวงมหาวิทยาลัย เคมี เล่ม 2 สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ กรุงเทพฯ 2529.
- http://www.chem.neu.edu/courses/reiff/download/Blb_Chpt07.ppt
- กฤษณา ชูติมา, หลักเคมีทั่วไป เล่ม 1, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- Raymond Chang, Chemistry, 5th ed., New Jersey : McGraw Hill, 1994.
- J.W. Hill, R.H. Petrucci, T.W. McCreary and S.S. Perry, General Chemistry, 4th ed., Pearson Prentice Hall, 2005.
- เอกสารประกอบการสอนวิชาเคมีทั่วไป ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, http://www.chemistry.sc.chula.ac.th/course_info/2302127/2302127.htm
- สื่อการสอนออนไลน์ ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร <http://www.sci.nu.ac.th/chemistry/elearning/E%20Learning/Principle%20Chemistry.htm>

เคมีอินทรีย์

- ความรู้เบื้องต้นของสารอินทรีย์
- การอ่านชื่อสารอินทรีย์
- ไอโซเมอริซึม
- หมู่ฟังก์ชันของสารอินทรีย์
- ปฏิกริยาของสารอินทรีย์

เคมีอินทรีย์

สารอินทรีย์ คือสารประกอบที่มีอยู่ในกระบวนการ metabolism ของสิ่งมีชีวิต ซึ่งรวมไปถึงอนุพันธ์ของสารประกอบเหล่านี้ด้วย โดยปรกติสารอินทรีย์จะมีองค์ประกอบหลักเป็นธาตุคาร์บอน และอาจจะมีธาตุอื่นรวมอยู่ด้วย เช่น H หรือ O หรือ N เป็นต้น

C H O N

เคมีอินทรีย์

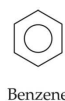
ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า สารประกอบอินทรีย์ก็คือ **สารประกอบของคาร์บอน** ยกเว้น

- ธาตุคาร์บอน เช่น เพชร, แกรไฟต์, C60, Carbon Nano เป็นต้น
- สารประกอบโลหะคาร์ไบด์ (metal carbide) เช่น Ca_2C , Mg_2C เป็นต้น
- สารประกอบออกไซด์ของคาร์บอน เช่น CO , CO_2 เป็นต้น
- สารประกอบกรดคาร์บอนิกและเกลือ (carbonic acid, bicarbonate salt, carbonate salt) เช่น H_2CO_3 , NaHCO_3 , CaCO_3 เป็นต้น
- สารประกอบเกลือ cyanide, cyanate และ thiocyanate เช่น KCN , NaOCN , NH_4SCN

ประเภทของสารอินทรีย์

1. สารประกอบไฮโดรคาร์บอน (Hydrocarbon Compounds) คือ สารประกอบที่มีธาตุคาร์บอน (C) และไฮโดรเจน (H) เท่านั้นเป็นองค์ประกอบ ได้แก่ แอลเคน แอลคีน แอลไคน์ อะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน

ALKANE Ethane	CH_3CH_3	}	ไฮโดรคาร์บอนชนิดอิ่มตัว (Saturated Hydrocarbon)
ALKENE Ethylene	$\text{CH}_2=\text{CH}_2$		
ALKYNE Acetylene	$\text{CH}\equiv\text{CH}$	}	ไฮโดรคาร์บอนชนิดไม่อิ่มตัว (Unsaturated Hydrocarbon)
AROMATIC Benzene	C_6H_6		

2. สารอินทรีย์อื่นๆ คือ สารประกอบที่นอกจากจะมีธาตุ C และ H แล้ว ยังอาจมีธาตุ O, N หรือธาตุอื่นๆ เป็นองค์ประกอบด้วยได้แก่

มี CHO เป็นองค์ประกอบ

กรดอินทรีย์

แอลกอฮอล์

อีเทอร์

เอสเทอร์

แอลดีไฮด์

คีโตน

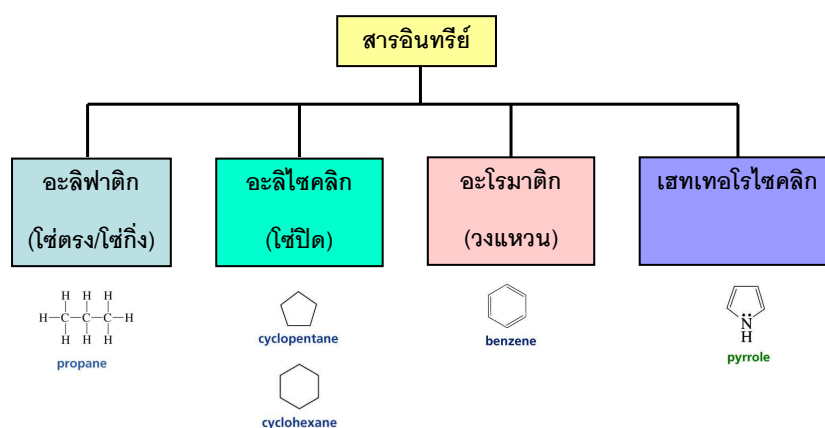
มี CHN เป็นองค์ประกอบ

เอมีน

เอไมด์ (CHON)

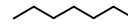
ประเภทของสารอินทรีย์

การแบ่งสารอินทรีย์ตามโครงสร้างของโมเลกุล มี 4 ประเภท คือ

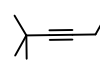
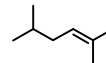
2.1 สารประกอบอะลิฟาติก (Aliphatic compounds) คือ สารประกอบที่มีโครงสร้างเป็นแบบโซ่เปิด

- โซ่ตรง = C อะตอมจะต่อกันเป็นโซ่ยาวหรือโซ่ตรง

- โซ่กิ่ง = C อะตอมบางอะตอมจะแยกออกจากโซ่ยาวมาเป็นกิ่ง

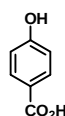
เช่น แอลเคน แอลคีน แอลไคน์

2.2 สารประกอบอะลิไซคลิก (Alicyclic compounds) คือ สารประกอบที่มีโครงสร้างเป็นแบบโซ่ปิด หรือเป็นวง อาจจะเป็นสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม หรือห้าเหลี่ยมก็ได้ เช่น ไซโคลแอลเคน ไซโคลแอลคีน ไซโคลแอลไคน์

2.3 สารประกอบอะโรมาติก (Aromatic compounds) คือ สารประกอบที่มีวงแหวน เช่น เบนซีน : C_6H_6 เช่น เบนซีน และอนุพันธ์ของเบนซีน

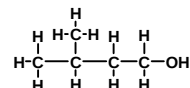
2.4 สารประกอบเฮเทอโรไซคลิก (Heterocyclic compounds) คือ สารประกอบที่มีอะตอมของคาร์บอนต่อกันเป็นวง โดยมีอะตอมของธาตุอื่น เช่น C_5H_5N (pyridine)

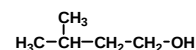
การเขียนสูตรโครงสร้างในสารประกอบอินทรีย์

สูตรโครงสร้างในสารประกอบอินทรีย์มี 4 แบบ คือ

- สูตรโครงสร้างแบบเส้น

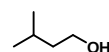
- สูตรโครงสร้างแบบลิวอิสผสมแบบย่อ

- สูตรโครงสร้างแบบย่อ

- สูตรโครงสร้างแบบเส้นและมุม

การแบ่งประเภทของสารอินทรีย์ตามหมู่ฟังก์ชัน

ประเภท	หมู่ฟังก์ชัน			ตัวอย่างสารประกอบ
	ชื่อ	สูตรโครงสร้าง	สูตรทั่วไป	
1. ไฮโดรคาร์บอน				
ก. แอลเคน	พันธะเดี่ยว	$\text{C}-\text{C}$	$\text{RC}-\text{CR}'$	$\text{H}_3\text{C}-\text{CH}_3$
ข. แอลคีน	พันธะคู่	$>\text{C}=\text{C}<$	$\text{RC}=\text{CR}'$	$\text{H}_2\text{C}=\text{CH}_2$
ค. แอลไคน์	พันธะสาม	$-\text{C}\equiv\text{C}-$	$\text{R}-\text{C}\equiv\text{C}-\text{R}'$	$\text{HC}\equiv\text{CH}$
ง. อะโรแมติก	วงเบนซีน			
2. เฮไลด์	เฮไลด์	$-\text{X}$ (X = Cl, Br, I,)	$\text{R}'-\text{X}$	CH_3-Cl
3. แอลกอฮอล์	ไฮดรอกซิล	$-\text{OH}$	$\text{R}-\text{OH}$	$\text{CH}_3-\text{CH}_2-\text{OH}$
4. อีเทอร์	ออกซิ	$-\text{O}-$	$\text{R}'-\text{O}-\text{R}$	$\text{CH}_3-\text{CH}_2-\text{O}-\text{CH}_2-\text{CH}_3$
5. เอมีน	อะมิโน	$-\text{NR}_2$ (R เป็น H หรือ R)	$\text{R}'-\text{NR}_2$	CH_3-NH_2

การแบ่งประเภทของสารอินทรีย์ตามหมู่ฟังก์ชัน

ประเภท	หมู่ฟังก์ชัน			ตัวอย่างสารประกอบ
	ชื่อ	สูตรโครงสร้าง	สูตรทั่วไป	
6. แอลดีไฮด์	คาร์บอกซาลดีไฮด์	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ -\text{C}-\text{H} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{R}-\text{C}-\text{H} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{H}-\text{C}-\text{H} \end{array}$
7. คีโตน	คาร์บอนิล	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ -\text{C}- \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{R}'-\text{C}-\text{R}' \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{CH}_3-\text{C}-\text{CH}_3 \end{array}$
8. กรดอินทรีย์	คาร์บอกซิล	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ -\text{C}-\text{OH} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{R}-\text{C}-\text{OH} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{CH}_3-\text{C}-\text{OH} \end{array}$
9. เอไมด์	เอไมด์	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ -\text{C}-\text{NH}_2 \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{R}-\text{C}-\text{NH}_2 \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{CH}_3-\text{C}-\text{NH}_2 \end{array}$
10. เอสเทอร์	คาร์บอกซิเลต	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ -\text{C}-\text{O}- \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{R}-\text{C}-\text{OR} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{CH}_3-\text{C}-\text{OCH}_3 \end{array}$
11. แอนไฮไดรต์	แอนไฮไดรต์	$\begin{array}{c} \text{O} \quad \text{O} \\ \parallel \quad \parallel \\ -\text{C}-\text{O}-\text{C}- \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{O} \quad \text{O} \\ \parallel \quad \parallel \\ \text{R}-\text{C}-\text{O}-\text{C}-\text{R} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{O} \quad \text{O} \\ \parallel \quad \parallel \\ \text{H}_3\text{C}-\text{C}-\text{O}-\text{C}-\text{CH}_3 \end{array}$
12. ไนไตรล์	ไซยาไนด์	$-\text{C}\equiv\text{N}$	$\text{R}-\text{CN}$	CH_3-CN

13

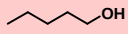
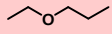
ไอโซเมอริซึม (Isomerism)

Isomer คือ สารที่มีสูตรโมเลกุลเหมือนกัน แต่มีสูตรโครงสร้างที่ต่างกัน ซึ่งจะทำให้สารนั้นมีสมบัติทางกายภาพ และทางเคมีที่ต่างกันไปด้วย สามารถแบ่งประเภทของ isomer ได้ดังต่อไปนี้

Stereoisomer	Constitutional isomer (Structural isomer)
☐ Enantiomer	☐ Functional isomer
☐ Diastereoisomer	☐ Positional isomer
☐ Geometrical isomer (<i>cis-trans</i> isomer)	☐ Skeleton isomer

ในที่นี้จะสนใจเฉพาะ constitutional isomer หรือ ไอโซเมอร์เชิงโครงสร้างเท่านั้น โดยจะยกตัวอย่างจากโมเลกุล $\text{C}_5\text{H}_{12}\text{O}$ โดยจะแสดงโครงสร้างบางโครงสร้างที่เป็นไอโซเมอร์กันได้ดังต่อไปนี้

14

Functional isomer : มีหมู่ฟังก์ชันแตกต่างกัน		
Positional isomer : มีตำแหน่งของหมู่ฟังก์ชันแตกต่างกัน		
Skeleton isomer : มีหมู่แทนที่แตกต่างกัน		

Geometrical isomer (cis-trans isomer)

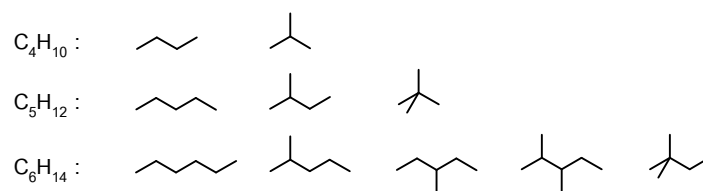

6, 33, 42

15

ตารางแสดงจำนวนไอโซเมอร์ที่ควรทราบ

จำนวน C ในโมเลกุล	แอลเคน (C_nH_{2n+2})	แอลคีน (C_nH_{2n})	แอลไคน์ (C_nH_{2n-2})
4	2	3	2
5	3	5	3
6	5	13	7

16

การเรียกชื่อสารอินทรีย์

การเรียกชื่อสารอินทรีย์แบ่งเป็น 2 ระบบ

1. ชื่อสามัญ (Common name)

ไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน อาจเรียกชื่อตามสิ่งที่พบหรือตามสถานที่พบ หรือผันจากสารที่มีโครงสร้างใกล้เคียงกัน มักใช้เรียกสารที่ค้นพบในอดีต และยังคงเรียกอยู่ด้วยความคุ้นเคย เช่น กรดน้ำส้ม กรดมด

2. ระบบ IUPAC (International Union of Pure and Applied Chemistry)

สัมพันธ์กับชนิดและสูตรโครงสร้างของสารและมีการเรียกอย่างเป็นระบบ และมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน จึงทำให้ง่ายแก่การจดจำ ซึ่งยังคงใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้

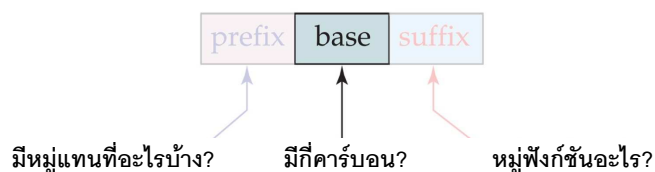
การเรียกชื่อตามระบบ IUPAC

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการเรียกชื่อ คือ ให้แบ่งการเรียกชื่อสารอินทรีย์ออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นชื่อโครงสร้างหลัก (basic unit หรือ parent name)

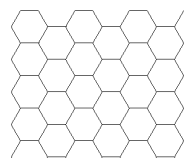
ส่วนที่ 2 เป็นคำลงท้าย (suffix)

ส่วนที่ 3 เป็นคำนำหน้า (prefix)

จำนวนนับในเคมีอินทรีย์

- C1 = meth Mother
- C2 = eth Eat (Enjoy)
- C3 = prop Peanut
- C4 = but BUTter
- C5 = pent PENTagon
- C6 = hex HEXagon
- C7 = hept HEPTember (Roman = Sept / Greek = Hept)
- C8 = oct OCTober
- C9 = non NONember (Roman = Nov / Greek = Non)
- C10 = dec DECember

จำนวนนับในเคมีอินทรีย์

- C11 Undec
- C12 Dodec
- C13 Tridec
- C14 Tetradec
- C15 Pentadec
- C16 Hexadec
- C17 Heptadec
- C18 Octadec
- C19 Nonadec
- C20 Eicos

name	Kekulé structure	condensed structure	ball-and-stick model
methane		CH ₄	
ethane		CH ₃ CH ₃	
propane		CH ₃ CH ₂ CH ₃	
butane		CH ₃ CH ₂ CH ₂ CH ₃	

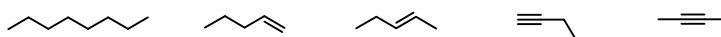
ส่วนที่ 1 ชื่อโครงสร้างหลัก (Basic unit) เลือกใช้อะตอมของคาร์บอนที่ **ยาวที่สุด**

ส่วนที่ 2 คำลงท้าย (Suffix unit) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

2.1 บอกลักษณะของสายโซ่คาร์บอนโดยเขียนต่อจากชื่อหลัก

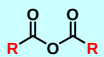
ชนิดของสายโซ่คาร์บอน	คำลงท้าย	โครงสร้าง	ชื่อ
alkane	-ane	CH ₃ CH ₂ CH ₃	propane
alkene	-ene	CH ₂ =CHCH ₃	propene
alkyne	-yne	HC≡CCH ₃	propyne

Try this!!

ส่วนที่ 2 คำลงท้าย (Suffix unit) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

2.2 บอกลักษณะของหมู่ฟังก์ชันหลัก โดยเขียนต่อจากคำลงท้าย ส่วนที่ 1 โดยตัด e ออกก่อน

หมู่ฟังก์ชัน	คำลงท้าย	ตัวอย่าง
	-oic acid	CH ₃ COOH (ethanoic acid) หรือ (acetic acid)
	-oic anhydride	CH ₃ CO-O-COCH ₃ (ethanoic anhydride) หรือ (acetic anhydride)
	alkyl -oate	CH ₃ CO-O-CH ₂ CH ₃ (ethyl ethanoate) หรือ (ethyl acetate)
	-oyl halide	CH ₃ CO-Cl (ethanoyl chloride) หรือ (acetyl chloride)
	-amide	CH ₃ CH ₂ CO-NH ₂ (propanamide) หรือ (ethyl amide)

23

หมู่ฟังก์ชัน	คำลงท้าย	ตัวอย่าง
	-al	CH ₃ -CO-H (ethanal) หรือ (acetaldehyde)
	-one	CH ₃ -COCH ₃ (2-propanone) หรือ (acetone)
	-ol	CH ₃ CH ₂ -OH (ethanol) หรือ (ethyl alcohol)
	-amine	CH ₃ CH ₂ -NH ₂ (ethanamine) หรือ (ethyl amine)
	-ether	CH ₃ CH ₂ -O-CH ₂ CH ₃ (diethyl ether)
	-halide	CH ₃ CH ₂ CH ₂ CH ₂ -Br (bromobutane) หรือ (butyl bromide)

24

ส่วนที่ 3 คำนำหน้า (Prefix unit) ระบุจำนวนและชนิดของหมู่แทนที่ที่ต่ออยู่

ชื่อหมู่แทนที่ (substitute group)

- หมู่แอลคิล (alkyl) เป็นแอลเคนที่ขาดไฮโดรเจนไปหนึ่งอะตอม นิยมเขียนแทนหมู่เหล่านี้ด้วย R
- เรียกชื่อหมู่แอลคิลคล้ายแอลเคน เพียงตัด -ane แล้วเติม -yl แทน

CH_3-	CH_3CH_2-	$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2-$	$\text{CH}_3\text{CH}(\text{CH}_3)-$
methyl	ethyl	n-propyl	isopropyl
$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2-$	$\text{CH}_2=\text{CH}-$	$\text{CH}_2=\text{CHCH}_2-$	C_6H_5-
n-butyl	vinyl	allyl	phenyl
Cl-	Br-	$\text{O}_2\text{N}-$	$\text{H}_2\text{N}-$
chloro	bromo	nitro	amino
$\text{CH}_3\text{O}-$	HO-	NC-	
methoxy	hydroxy	cyano	

หมู่แทนที่บางชนิดที่ควรรู้จัก

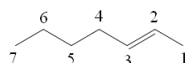
Table 2.2 Names of Some Alkyl Groups

methyl	CH_3-	<i>sec</i> -butyl	$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}-$ CH_3
ethyl	CH_3CH_2-		
propyl	$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2-$		
isopropyl	$\text{CH}_3\text{CH}-$ CH_3	<i>tert</i> -butyl	$\text{CH}_3\text{C}-$ CH_3
butyl	$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2-$	pentyl	$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2-$
isobutyl	$\text{CH}_3\text{CHCH}_2-$ CH_3	isopentyl	$\text{CH}_3\text{CHCH}_2\text{CH}_2-$ CH_3

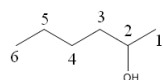
สรุปหลักการเรียกชื่อสารอินทรีย์

1. เลือกสายโซ่คาร์บอนที่ยาวที่สุดที่มีหมู่ฟังก์ชันอยู่ ใช้อ่าน Basic+Suffix unit
2. การให้เลขตำแหน่ง นับตำแหน่ง C ที่ปลายที่ใกล้กับหมู่ฟังก์ชันที่สุดเป็น C1 แล้วไล่ไปจนถึงอีกปลายหนึ่ง ส่วนหมู่แทนที่ต่างๆ ให้อ่านเป็น Prefix unit
3. ถ้าเลขเท่ากัน ให้ใช้ทิศที่ทำให้เลขตำแหน่งหมู่แทนที่รวมกันน้อยที่สุด
4. เรียงลำดับการอ่านชื่อหมู่แทนที่ ตามตัวอักษร
5. หมู่แทนที่หรือหมู่ฟังก์ชันที่ซ้ำกัน จะใช้คำนำหน้าหมู่นั้นๆ ที่แสดงจำนวนที่ซ้ำกันนั้น เช่น di (2 หมู่) tri (3 หมู่) tetra (4 หมู่) penta (5 หมู่)

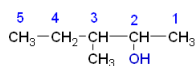
แบบฝึกหัดการเรียกชื่อสารอินทรีย์

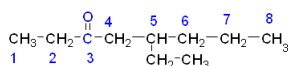
2-heptene

2-hexanol

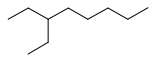

3-methyl-2-pentanol

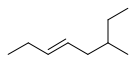

5-ethyl-3-octanone

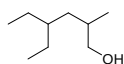
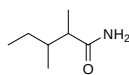
แบบฝึกหัดการเรียกชื่อสารอินทรีย์

3-ethyloctane

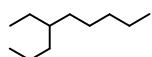

6-methyl-3-octene

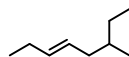
4-ethyl-2-methyl-1-hexanol or
4-ethyl-2-methylhexanol

2,3-dimethyl-pentanamide

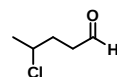
ตัวอย่างการเรียกชื่อสารอินทรีย์ด้วยระบบ IUPAC

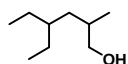
4-ethylnonane

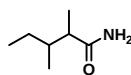
trans-6-methyl-3-octene

4-chloropentanal

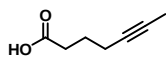
4-ethyl-2-methyl-1-hexanol

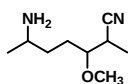
2,3-dimethylpentanamide

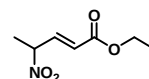
4-methyl-3-penten-2-one

5-heptynoic acid

6-amino-3-methoxy-2-methylheptanenitrile

trans-ethyl 4-nitro-2-pentenoate

การเรียกชื่อไซโคลแอลเคน (cycloalkane)

- หลักการเช่นเดียวกับแอลเคนโดยเพิ่มคำนำหน้า "cyclo"
- ถ้ามีหมู่แทนที่ 1 หมู่ไม่ต้องระบุตำแหน่งหมู่แทนที่
- ถ้ามีหมู่แทนที่ให้ระบุตำแหน่งหมู่แทนที่ที่เป็นหมู่เล็กด้วยเลขต่ำ แล้วอ่านเรียงตามลำดับตัวอักษร

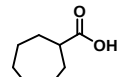
isopropylcyclohexane

2-cyclohexenone

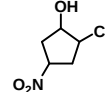
2-methylcyclopentanamine

cycloheptanecarboxylic acid

cyclopropylcyclobutane

2-chloro-4-nitrocyclopentanol

31

สารอะโรมาติกบางชนิดที่ควรรู้จัก

โครงสร้าง	ชื่อ	โครงสร้าง	ชื่อ
	Toluene		Phenol
	Styrene		Benzoic acid
	Xylene		Salicylic acid
	Aniline		Anisole
	Benzaldehyde		ortho-dinitrobenzene
	meta-dinitrobenzene		para-dinitrobenzene

22,31

32

สมบัติทางกายภาพของสารอินทรีย์

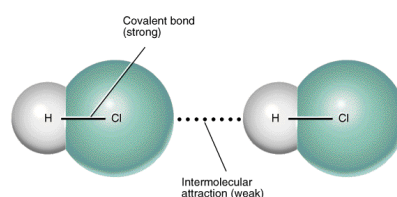
สมบัติทางกายภาพโดยทั่วไป จะหมายรวมถึง สถานะ จุดเดือด จุดหลอมเหลว และความสามารถในการละลาย เป็นต้น ซึ่งสมบัติต่างๆ ดังกล่าว ล้วนเป็นผลมาจากแรงยึดเหนี่ยวระหว่างโมเลกุลทั้งสิ้น ดังนั้นสารอินทรีย์จึงสามารถจัดแบ่งประเภทได้ตามแรงยึดเหนี่ยวระหว่างโมเลกุล และเรียงลำดับจากแรงยึดเหนี่ยวระหว่างโมเลกุลมากไปน้อยของโมเลกุลที่มีขนาดเท่าๆ กัน

- กลุ่มที่สามารถเกิดพันธะไฮโดรเจนระหว่างโมเลกุลได้ :
amide > carboxylic > alcohol > amine
- กลุ่มที่เป็นโมเลกุลมีขั้วสูง เกิดแรงระหว่างขั้วยึดเหนี่ยวกัน :
ketone > aldehyde > ester > ether
- กลุ่มที่มีขั้วต่ำ หรือไม่มีขั้ว ยึดเหนี่ยวกันด้วยแรงลอนดอน :
alkyne > alkane > alkene

33

แรงยึดเหนี่ยวระหว่างโมเลกุล

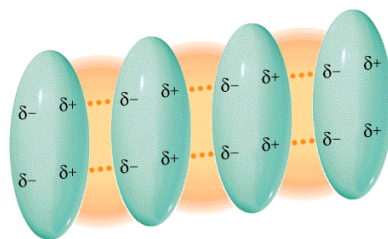
- แรงลอนดอน (London force)
- แรงระหว่างโมเลกุลมีขั้ว-โมเลกุลมีขั้ว (Dipole-dipole interaction)
- พันธะไฮโดรเจน (Hydrogen bonds)

34

แรงลอนดอน (London force)

แรงแวนเดอร์วาลส์ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “Induced dipole-induced dipole force” เป็นแรงที่เกิดระหว่าง “โมเลกุลไม่มีขั้วกับโมเลกุลไม่มีขั้ว” หรือ “โมเลกุลไม่มีขั้วกับโมเลกุลมีขั้ว” ซึ่งเมื่อโมเลกุลมาอยู่ใกล้กัน จะทำให้เกิดการเหนี่ยวนำให้โมเลกุลไม่มีขั้ว มีขั้วขึ้นชั่วคราว โดยยังมีพื้นที่ผิวมากแรงลอนดอนก็ยิ่งมาก

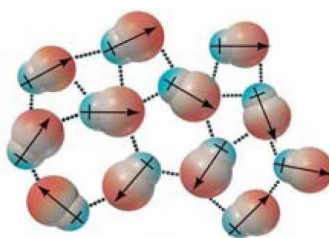

36

35

แรงระหว่างโมเลกุลมีขั้ว-โมเลกุลมีขั้ว

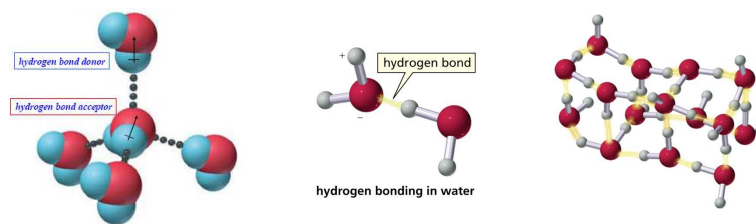
เป็น แรงดึงดูดระหว่างโมเลกุลที่มีขั้วกับโมเลกุลที่มีขั้ว แรงนี้จะมี ความแข็งแรงกว่าแรงลอนดอน แต่อ่อนกว่าพันธะไอออนิกและ พันธะโคเวเลนต์ และถ้าโมเลกุลมีขั้วมาก ก็จะมีแรงระหว่างโมเลกุล มากขึ้นตามไปด้วย

36

พันธะไฮโดรเจน (Hydrogen bonds)

พันธะไฮโดรเจนเกิดในโมเลกุลที่อะตอมของไฮโดรเจนต่ออยู่กับ
อะตอมที่มีค่า EN สูง ได้แก่ F O N

35, 46

37

จุดเดือด-จุดหลอมเหลว

จุดเดือดจากทุกกลุ่มสารจากมากไปน้อย เมื่อมีขนาดโมเลกุล
ใกล้เคียงกัน จะสามารถเรียงได้ดังนี้

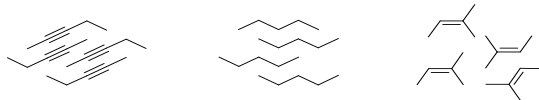
amide > carboxylic acid > alcohol > ketone >
amine > aldehyde > ester > alkyne > ether >
alkane > alkene

12, 45

38

ความสามารถในการละลายน้ำนั้น สารในกลุ่มที่ 1 และ 2 สามารถละลายน้ำได้ดีเมื่อมีขนาดโมเลกุลเล็ก และความสามารถในการละลายน้ำจะค่อยๆ ลดลงไปเมื่อขนาดของโมเลกุลใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ

โมเลกุลที่เป็นกิ่งจะมีแรงยึดเหนี่ยวระหว่างโมเลกุลต่ำกว่าโมเลกุลที่เป็นเส้นตรง เพราะการอัดตัวกันเป็นไปได้น้อยกว่า จึงเป็นผลให้โมเลกุลที่มีกิ่งมาก ละลายน้ำได้ง่ายขึ้น และมีจุดเดือด จุดหลอมเหลวต่ำลง

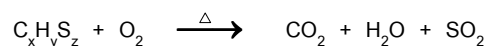
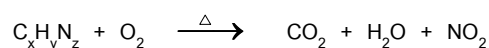
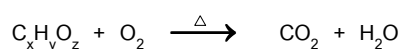
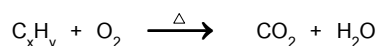

ปฏิกิริยาเคมีของสารอินทรีย์

- ปฏิกิริยาการเผาไหม้ (Combustion Reaction)
- ปฏิกิริยาการแทนที่ (Substitution Reaction)
- ปฏิกิริยาการเติม (Addition Reaction)
- ปฏิกิริยารีดอกซ์กับโลหะโซเดียม (Redox reaction with Na metal)
- ปฏิกิริยาสะเทินระหว่างกรด-เบส (Acid-base neutralization)
- ปฏิกิริยาควบแน่น และ ปฏิกิริยาการแยกออกด้วยน้ำ
(Condensation-hydrolysis)

1. ปฏิกิริยาการเผาไหม้ (Combustion Reaction)

สามารถเกิดได้กับสารอินทรีย์ทุกชนิด โดยเป็นปฏิกิริยา oxidation ด้วย O_2 ซึ่งจะเข้าติดอะตอมของธาตุองค์ประกอบออกมาเป็นสารประกอบออกไซด์ทั้งหมด เช่น

1. ปฏิกิริยาการเผาไหม้ (Combustion Reaction)

ความสมบูรณ์ของการเผาไหม้ พิจารณาจากความอึดตัว-ไม่อึดตัวเมื่อปฏิกิริยาการเผาไหม้ที่เกิดไม่สมบูรณ์ จะเหลือเขม่า และ คาร์บอนดำ ซึ่งก็คือ C เอาไว้ และมี CO ปนออกมาด้วย ซึ่งการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์นั้นเกิดได้จาก

1. สารอินทรีย์ที่มี $C=C$ หรือ $C\equiv C$ หรือ วงเบนซีนซึ่งพันธะที่แข็งแรง จะทำให้ไม่สามารถสลายพันธะระหว่างคาร์บอนทั้งหมดได้ จึงเหลือเป็นเขม่า

2. ปริมาณ O_2 น้อยเกินไป

เช่น การเผาในภาชนะปิดที่มี O_2 จำนวนจำกัด

3. สารอินทรีย์ที่มีขนาดโมเลกุลใหญ่มาก

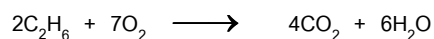
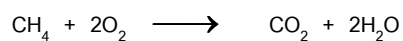
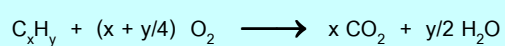
ทำให้ O_2 เข้าแทรกทำปฏิกิริยาได้ยาก จึงเกิดการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ได้เช่นกัน

1. ปฏิกิริยาการเผาไหม้ (Combustion Reaction)

คุณสมบัติของการเผาไหม้ (ไม่มีเขม่า → เขม่ามาก) พิจารณาจากความอึดตัว

แอลเคน → แอลคีน → แอลไคน์ → เบนซีน

สมการการเผาไหม้ของสารอินทรีย์

5

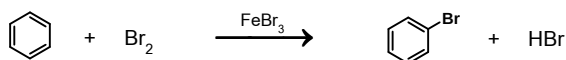
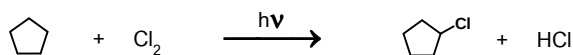
http://thumbs.dreamstime.com/thumb_302/1219318617L675xj.jpg

43

2. ปฏิกิริยาการแทนที่ (Substitution Reaction)

2.1 ปฏิกิริยา halogenation ของ alkane

2.2 ปฏิกิริยา halogenation ของ benzene

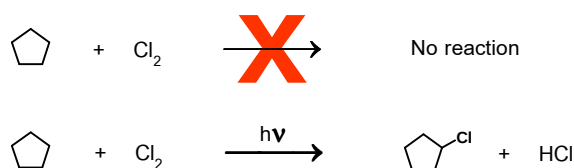
44

2. ปฏิกิริยาการแทนที่ (Substitution Reaction)

สารในกลุ่ม alkane เป็นสารที่ไม่มีขั้ว ทำให้ เฉื่อยต่อปฏิกิริยามาก และไม่ค่อยทำปฏิกิริยากับสารอื่น การจะเกิดปฏิกิริยาได้นั้น จะต้องอาศัยสารที่มีความไม่เสถียรสูง ว่องไวต่อการเกิดปฏิกิริยา มากๆ เข้ามาบังคับให้เกิดปฏิกิริยา

ปฏิกิริยา halogenation ของ alkane นี้ เป็นการแทนที่กันระหว่าง H และ halogen ซึ่งได้แก่ F, Cl, Br และ I เป็นต้น โดยจะต้องมี แสง UV เป็นตัวกระตุ้น ให้เกิดปฏิกิริยา

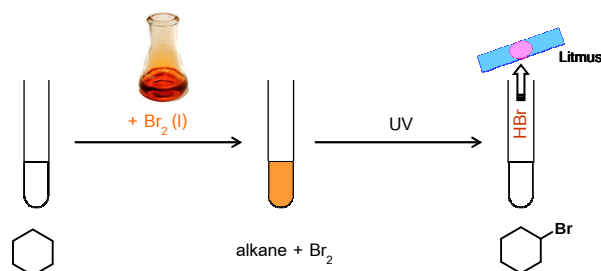
2.1 ปฏิกิริยา halogenation ของแอลเคน

ปฏิกิริยานี้เกิดขึ้นผ่าน อนุมูลอิสระ (free radical) หรืออนุภาคที่มี อิเล็กตรอนเดี่ยวของ halogen เช่น $\cdot\ddot{\text{Cl}}$ เป็นต้น ซึ่งว่องไว ทำให้ สามารถทำปฏิกิริยากับแอลเคนซึ่งเป็นโมเลกุลที่เฉื่อยต่อปฏิกิริยาได้

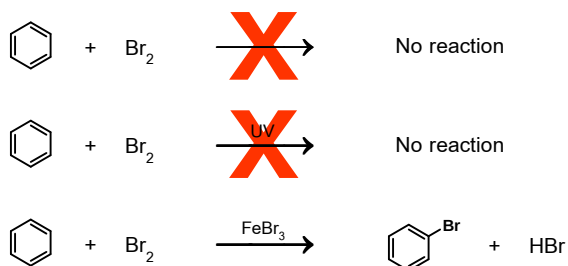
2.1 ปฏิกิริยา halogenation ของแอลเคน

ปฏิกิริยานี้เรียกได้ว่าเป็น ปฏิกิริยาการฟอกสีของ halogen เนื่องจาก สีของธาตุ halogen จะหายไปหลังจากเกิดปฏิกิริยาเพราะผลิตภัณฑ์ที่ได้ทั้ง 2 ชนิดไม่มีสี และจะมีก๊าซที่เป็นกรด (HX) สามารถเปลี่ยนสีกระดาษ litmus จากน้ำเงินเป็นแดงได้

2.2 ปฏิกิริยา halogenation ของเบนซีน

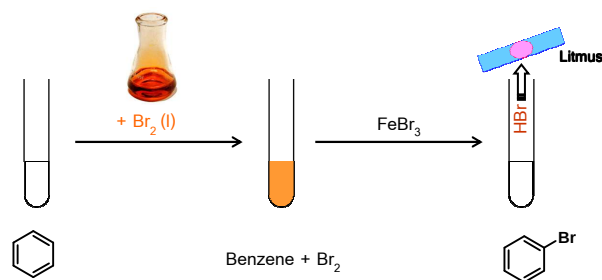
สารในกลุ่ม benzene เป็นสารที่ไม่มีขั้ว และเสถียรมากเนื่องจากสามารถ resonance ได้ทำให้เฉื่อยต่อปฏิกิริยามากกว่าแอลเคน จำเป็นต้องใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาจึงจะสามารถเกิดปฏิกิริยาการแทนที่กับ halogen ได้

2.2 ปฏิกิริยา halogenation ของเบนซีน

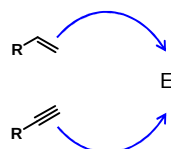
ปฏิกิริยานี้จะคล้ายกับแอลเคน แต่ต้องใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา แทนที่จะใช้แค่แสง UV เท่านั้นโดยตัวเร่งปฏิกิริยาที่ใช้จะแตกต่างกันไปตาม halogen ที่ต้องการจะให้เกิด ปฏิกิริยา คือสำหรับ X_2 จะใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาเป็น FeX_3 เมื่อ X เป็นธาตุ halogen ใดๆ ส่วน Cl อาจจะใช้ $AlCl_3$ แทนก็ได้

49

3. ปฏิกิริยาการเติม (Addition Reaction)

ปฏิกิริยานี้จะเกิดขึ้นกับพันธะคู่และพันธะสาม (multiple bond) ซึ่งมีอิเล็กตรอนหนาแน่น ดังนั้นสารประกอบในกลุ่ม alkene และ alkyne จะถูกเติมด้วยสารที่ต้องการอิเล็กตรอนมากๆ ได้เป็นอย่างดี และ ปฏิกิริยาในกลุ่มนี้ alkyne จะมีอัตราการเกิดปฏิกิริยาเร็วกว่า alkene เพราะมีอิเล็กตรอนหนาแน่นกว่า

เมื่อ E (Electrophile) คือ

1. ธาตุที่มีค่า EN สูงมากๆ
2. อนุภาคประจุบวก เช่น กรด (H^+)

50

3. ปฏิกิริยาการเติม (Addition Reaction)

แบ่งออกเป็นปฏิกิริยาย่อยๆ ได้ 5 ปฏิกิริยา ได้แก่

3.1 ปฏิกิริยา halogenation ของ alkene และ alkyne (X_2)

3.2 ปฏิกิริยา oxidation ของ alkene และ alkyne (O_2)

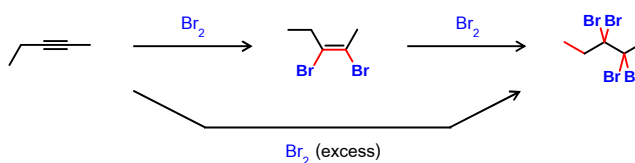
3.3 ปฏิกิริยา hydrohalogenation ของ alkene และ alkyne (HX)

3.4 ปฏิกิริยา hydration ของ alkene และ alkyne (H_2O)

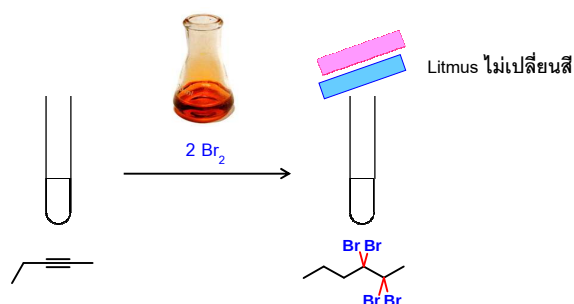
3.5 ปฏิกิริยา hydrogenation ของ alkene และ alkyne (H_2)

3.1 ปฏิกิริยา halogenation ของ alkene และ alkyne

ปฏิกิริยานี้เกิดได้ดีโดย **ไม่ต้องมีแสง UV หรือตัวเร่งปฏิกิริยาใดๆ** เนื่องจาก halogen เป็นธาตุที่มีค่า EN สูง จึงสามารถเข้าดั่งอิเล็กตรอนของ alkene และ alkyne ได้โดยง่าย เกิดการฟอกจางสีได้ทันที โดยไม่มีก๊าซ HX ที่มีฤทธิ์เป็นกรดออกมา จึงไม่เกิดการเปลี่ยนสีของกระดาษ litmus

3.1 ปฏิกิริยา halogenation ของ alkene และ alkyne

<http://pacificorganicsltd.com/images/Chemical/liquidbromine.jpg>

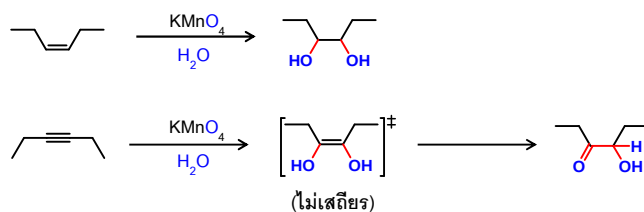
53

3.2 ปฏิกิริยา oxidation ของ alkene และ alkyne

ปฏิกิริยา oxidation ของ alkene และ alkyne ในที่นี้ เป็นปฏิกิริยาการเติมธาตุ oxygen ที่มีค่า EN สูงเข้าไปบนพันธะคู่หรือพันธะสาม โดยการเติม oxygen เข้าไปนั้นสามารถเติมโดยใช้สารเข้าทำปฏิกิริยาได้หลายชนิด เกิดปฏิกิริยาได้แม้จะใช้ O_2 ในอากาศ หากแต่ต้องใช้เวลาานาน โดยปกติถ้าจะให้เกิดปฏิกิริยาได้เร็วขึ้น จะใช้การทำปฏิกิริยากับ KMnO_4 (ต่างหีบห่อ) แทนซึ่งเมื่อเกิดปฏิกิริยาแล้ว สีม่วงของ KMnO_4 จะหายไป เรียกว่าเป็น **ปฏิกิริยาการฟอกสี KMnO_4**

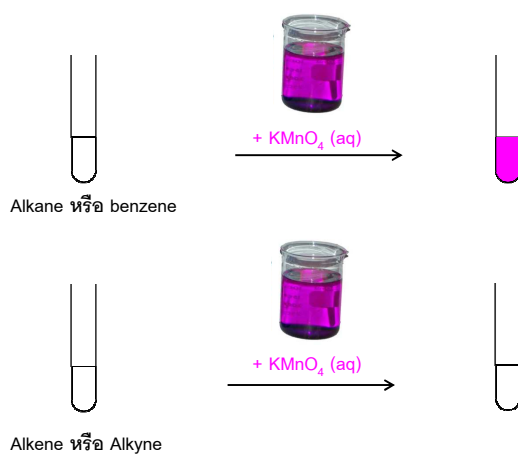
54

3.2 ปฏิกิริยา oxidation ของ alkene และ alkyne

55

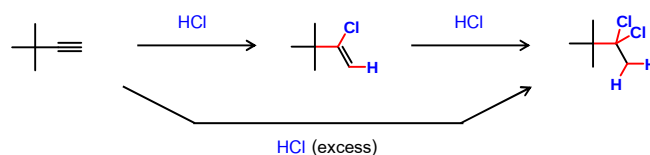
3.2 ปฏิกิริยา oxidation ของ alkene และ alkyne

56

3.3 ปฏิกิริยา hydrohalogenation ของ alkene และ alkyne

ปฏิกิริยานี้ เป็นปฏิกิริยาการเติมทั้ง hydrogen และ halogen ในรูปของ HX ซึ่งมีฤทธิ์เป็นกรดไปบนพันธะคู่หรือพันธะสาม เนื่องจาก H^+ นั้นขาดอิเล็กตรอน จึงสามารถเกิดปฏิกิริยาดึงอิเล็กตรอนมาจากพันธะคู่ และพันธะสามได้โดยง่าย

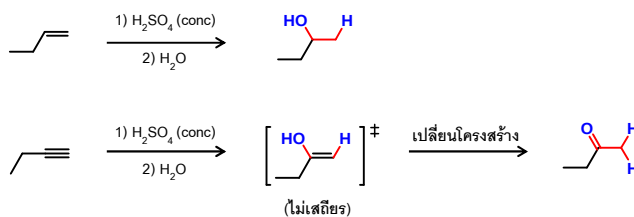

57

3.4 ปฏิกิริยา hydration ของ alkene และ alkyne

ปฏิกิริยานี้ เป็น ปฏิกิริยาการเติมน้ำ ลงไปบนพันธะคู่หรือพันธะสาม โดยจำเป็นต้องมี กรด หรือ H^+ เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา โดย alkene และ alkyne จะทำปฏิกิริยาได้ผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ

- ปฏิกิริยา hydration ของ alkene จะได้ผลิตภัณฑ์เป็น alcohol
- ปฏิกิริยา hydration ของ alkyne จะได้ผลิตภัณฑ์เป็น ketone

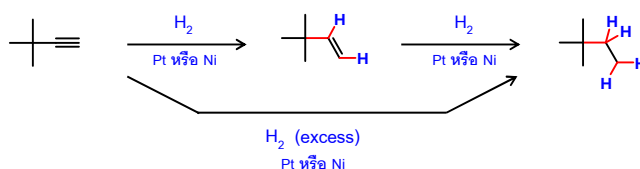

3

58

3.5 ปฏิกิริยา hydrogenation ของ alkene และ alkyne

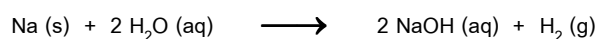
ปฏิกิริยานี้ เป็นปฏิกิริยาการเติม hydrogen (H_2) ลงไปบนพันธะคู่หรือพันธะสาม แต่เนื่องจาก H_2 นั้นไม่มีขั้ว และมีค่า EN ต่ำ จึงไม่สามารถเข้าทำปฏิกิริยาดังเอาอิเล็กตรอนของพันธะคู่ หรือ พันธะสามออกมาได้ จำเป็นต้องมีตัวเร่งปฏิกิริยาเข้าช่วย ตัวเร่งปฏิกิริยาที่นิยมใช้สำหรับปฏิกิริยานี้คือ โลหะ Pt หรือ โลหะ Ni โดยปฏิกิริยานี้จะทำให้ทั้ง alkene และ alkyne เปลี่ยนไปเป็น alkane ทั้งคู่

59

4. ปฏิกิริยารีดอกซ์กับโลหะโซเดียม

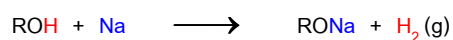
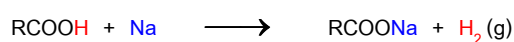
ปฏิกิริยานี้จะเกิดขึ้นกับไฮโดรเจนที่สร้างพันธะอยู่กับออกซิเจน ซึ่งจะเกิด reduction ไปเป็น H_2 ทำให้สังเกต พบฟองก๊าซ จากปฏิกิริยานี้ได้ง่าย ส่วนโลหะโซเดียมจะเกิด ปฏิกิริยา oxidation ได้เป็น Na^+ เหมือนปฏิกิริยาระหว่างโซเดียมและน้ำ

60

4. ปฏิกิริยารีดอกซ์กับโลหะโซเดียม

ดังนั้นสารอินทรีย์ที่สามารถเกิดปฏิกิริยาดังกล่าวนี้ขึ้นได้ จะมีอยู่ 2 กลุ่มด้วยกัน อันได้แก่ carboxylic acid และ alcohol โดยที่ carboxylic acid สามารถเกิดปฏิกิริยาได้เร็วและรุนแรงกว่า

5. ปฏิกิริยาการสะเทินระหว่างกรด-เบส

กรดและเบสสามารถทำปฏิกิริยากันได้ โดย H^+ จากกรดจะทำปฏิกิริยากับอิเล็กตรอนคู่โดดเดี่ยวของเบส ได้ผลิตภัณฑ์เป็น เกลือ หรือสารประกอบ ionic ขึ้น ในกลุ่มสารอินทรีย์ สารที่มีฤทธิ์เป็นกรดคือ carboxylic acid และสารที่มีฤทธิ์เป็นเบสคือ amine

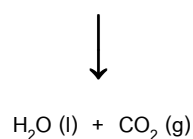
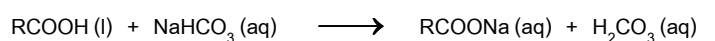
5.1 ปฏิกิริยาสะเทินของ carboxylic acid

5.2 ปฏิกิริยาสะเทินของ amine

5.1 ปฏิกิริยาสะเทินของ carboxylic acid

โดยปกติกรด carboxylic acid จะมีความเป็นกรดมากพอที่จะทำปฏิกิริยากับเบสอ่อน NaHCO_3 ได้ และให้ผลิตภัณฑ์เป็น CO_2 ซึ่งจะสังเกตเห็นได้ง่ายเป็นฟองก๊าซจากปฏิกิริยา

http://www.graheambrown.com/images/resources/neutralisation_pharmaceutical_food_pcc_ph.jpg

63

5.1 ปฏิกิริยาสะเทินของ carboxylic acid

เมื่อรวมกับปฏิกิริยารีดอกซ์ด้วย Na แล้วจะสามารถใช้ในการวิเคราะห์ว่าสารอินทรีย์ที่สงสัยเป็น carboxylic acid หรือ alcohol หรือไม่ ดังตาราง

สาร	สิ่งที่สามารถสังเกตได้จากปฏิกิริยา	
	โลหะ Na	สารละลาย NaHCO_3
สารอินทรีย์ทั่วไป	—	—
ROH	$\text{H}_2 \text{ (g)}$	—
RCOOH	$\text{H}_2 \text{ (g)}$	$\text{CO}_2 \text{ (g)}$

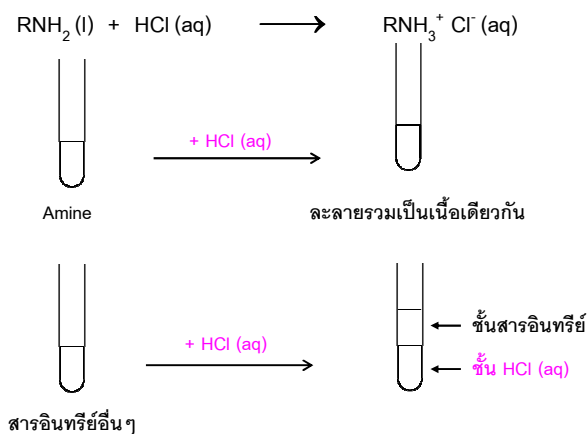
11

64

5.2 ปฏิกิริยาสะเทินของ amine

โดยปกติ amine จะเป็นเบสอ่อน และสามารถที่จะทำปฏิกิริยากับกรดแก่อย่าง HCl (aq) ได้เป็นอย่างดี ได้ผลิตภัณฑ์เป็นเกลือ ionic ที่สามารถละลายน้ำได้

65

6. ปฏิกิริยาควบแน่น และ ปฏิกิริยาการแยกออกด้วยน้ำ

ปฏิกิริยาการควบแน่น หมายถึง การควบรวมกันของหมู่ฟังก์ชัน ตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เป็น หมู่ฟังก์ชันชนิดใหม่ ส่วนการ hydrolysis คือการทำปฏิกิริยาของน้ำกับหมู่ฟังก์ชันใดๆ เป็นผลให้โมเลกุลเกิดการแตกออก ซึ่งทั้งสองปฏิกิริยาในที่นี้เป็นปฏิกิริยาย้อนกลับซึ่งกันและกันได้

6.1 Esterification และ hydrolysis

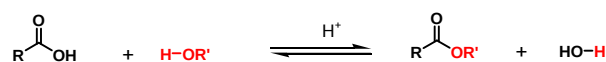
6.2 Amidation และ hydrolysis

6.3 Saponification

66

6.1 Esterification และ hydrolysis

Esterification เป็นปฏิกิริยาควบแน่นระหว่าง **carboxylic acid** และ **alcohol** ได้ผลิตภัณฑ์เป็น ester ซึ่งสามารถเกิดปฏิกิริยา hydrolysis ย้อนกลับไปเป็นสารตั้งต้นได้ โดยทั้งปฏิกิริยา esterification และ ปฏิกิริยา hydrolysis สามารถใช้กรดเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาได้

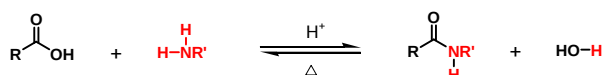

26

67

6.2 Amidation และ hydrolysis

ปฏิกิริยานี้เป็นการควบแน่นระหว่าง **carboxylic acid** และ **amine** ได้ผลิตภัณฑ์เป็น amide ซึ่งสามารถเกิดปฏิกิริยา hydrolysis ย้อนกลับไปเป็นสารตั้งต้นได้ โดยทั้งปฏิกิริยาควบแน่นและ ปฏิกิริยา hydrolysis นี้สามารถใช้กรดเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาได้เช่นกัน แต่ปฏิกิริยาการควบแน่นแบบนี้จะเกิดได้ยากกว่าปฏิกิริยา esterification จำเป็นต้องมีการให้ความร้อนช่วยในการทำปฏิกิริยา

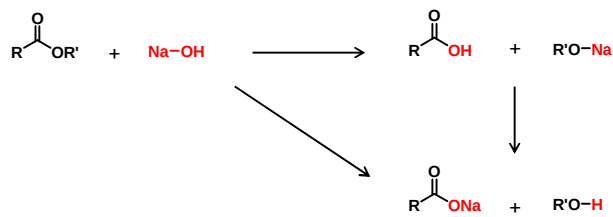

21

68

6.3 Saponification

เป็น ปฏิกิริยา hydrolysis ของ ester ภายใต้สภาวะเบส จะได้ผลิตภัณฑ์เป็น alcohol และ เกลือ carboxylate โดยไม่ผันกลับ และปฏิกิริยาจริง ๆ นั้นแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

จบบท เคมีอินทรีย์